
různé

HABILITAČNÍ A DISERTAČNÍ PRÁCE

Cílem článku je informovat čtenáře o habilitační a disertační práci, které obhájili příslušníci VA AZ.

Podplukovník ing. Zdeněk Straka, CSc.

VOJENSKÁ DOPRAVA V OPERAČNÍM TÝLU

Habilitační práce plukovníka ing. Zdeňka Straky, CSc. obsahuje 113 listů, řadu schémat a tabulek. Kromě úvodu a závěru má 10 kapitol.

Cílem habilitační práce je zpracovat souhrnné a ucelené skriptum z vojenské dopravy především pro posluchače postgraduálního studia týlových specializací na VA AZ.

Z obsahového a metodického hlediska autor věnuje hlavní pozornost intenzifikaci výuky, integračním tendencím, prokázanými systémovou analýzou vojenské dopravy, jakož i teoretickým zásadám a poznatkům potřebným pro plnění výchovně vzdělávacích cílů absolventa VA AZ oboru organizátorsko-ekonomického — týlového.

Hlavní pozornost věnuje stupni vševojsová armáda, což je v souladu s obsahem přípravy posluchačů týlových specializací na VA AZ.

V **úvodu** autor stručně charakterizuje úlohu a místo vojenské dopravy. Poukazuje na to, že vojenská doprava je limitujícím prvkem realizace týlového zabezpečení vojsk a požadavky na ní stále vzrůstají. Splnění těchto vzrůstajících dopravních požadavků vyžaduje komplexní využívání všech druhů dopravy, neustálé zvyšování odolnosti celého dopravního systému, spolehlivé a trvalé zabezpečování provozuschopnosti železniční a silniční sítě a včasné rozvinutí systému řízení a spojení.

V **první kapitole** podrobně rozebírá hlavní úkoly vojenské dopravy ve čtyřech časových obdobích. Konkrétně v období:

- mírové činnosti;
- před zahájením ozbrojeného zápasu;
- při zahájení ozbrojeného zápasu;
- v průběhu ozbrojeného zápasu.

Ve druhé kapitole autor analyzuje podíl jednotlivých druhů dopravy na realizaci dopravních požadavků ozbrojených sil. Konstatuje, že plně zabezpečení všech požadavků, kladených na dopravu, vyžaduje optimální využívání všech druhů dopravy z hlediska časového a prostorového a dedukuje nutnost proporcionálního rozvoje jednotlivých druhů dopravy již v mírovém období.

V práci autor uvádí, že využití železniční dopravy bude prostorově omezeno na část operačního týlu, a to zejména od zadní frontové hranice po čáru předsunutých frontových základů, armádních leteckých základů, raketových technických základů, nemocničních základů apod. Zdůraznil, že i od čáry předsunutých frontových základů směrem k týlu prvosledových armád bude železniční doprava využívána ve všech případech, kdy to situace dovolí. Naproti tomu ukazuje, že automobilní doprava je základním prostředkem přísunu materiálu ve vojskovém i operačním týlu.

Ve třetí kapitole autor rozebral jednotlivé úseky přísunu materiálu a konkrétní činnost automobilních brigád, útvarů a jednotek. Uvádí, že v ústředním úseku přísunu se železniční doprava realizuje 75–85 % z celkového objemu zásobovacích přeprav, automobilní doprava 15–20 % a zbytek připadá na ostatní druhy dopravy. Obdobným způsobem charakterizuje frontový úsek přísunu. Uvádí, že kromě automobilní dopravy budou v tomto úseku přísunu využívány i jiné druhy dopravy, a to potrubní, vzdušná a v některých případech i železniční. V armádním úseku přísunu je základním druhem dopravy automobilní doprava. Ostatní druhy dopravy se používají jen doplňkově.

Ve čtvrté kapitole autor analyzoval činnost armádních automobilních útvarů při přípravě a v průběhu vedení útočné operace.

V kapitole zkoumá hmotnost a složení armádního normativu a hmotnost přísunovaného materiálu. Hmotnost a složení armádního normativu je záležitostí materiálních hospodářů a konkrétně je stanoví náčelník generálního štábu.

Hmotnost přísunovaného materiálu je podle autora nestálou veličinou a ovlivňuje ji.

— celkový charakter operace a rozsah plánovaných úkolů;

— rozmach operace;

— složení armády a operační sestava;

— stav zásob u vojsk na začátku operace a nařizené zásoby na konci operace;

— časové možnosti a vzdálenost přísunu;

— kapacita předsunutých zásob materiálu apod.

Poté následuje konkrétní rozbor jednotlivých faktorů, které ovlivňují hmotnost přísunovaného materiálu. Důraz klade autor na analýzu vedení operací bez nebo s jadernými zbraněmi a na analýzu jednotlivých prvků rozmachu operace.

Jednorázové vyvezení a soustředění armádního normativu do prostoru TÚZ je hlavním kritériem pro stanovení odpovídající celkové dopravní kapacity automobilních útvarů.

Pátou kapitolu autor věnuje problematice přísunu materiálu. Řeší v ní všeobecné zásady a odpovědnost za přísun materiálu a principy organizace přísunu materiálu.

Zobecnil základní principy organizace a plánování přísunu materiálu. Za základní principy považuje:

— centralizované řízení a odpovědnost za včasný přísun materiálu, které připadají staršímu náčelníku týlu, bez ohledu na to, jakých dopravních prostředků k tomu účelu použije;

— přísun materiálu silami a prostředky nadřízeného náčelníka týlu v první řadě raketovému vojsku a vojskům na směru hlavního úderu;

— komplexní využívání všech druhů dopravy z hlediska prostorového a časového;

— zabezpečení obrany a ochrany dopravních zásobovacích proudů.

Tyto základní principy v práci podrobně rozebírá.

Velkou pozornost věnuje také zavádění velkokapacitních dopravních prostředků, kontejnerů a mechanizačních prostředků pro ložné práce (i s kontejnery) do polního dopravně zásobovacího systému. Považuje to za rozhodující racionalizační podmínku zrychlení toku zásob materiálu.

V šesté kapitole autor řeší plánování přísunu materiálu u vševojskové armády. Kapitola zahrnuje všeobecné zásady a charakteristiku procesu plánování, bilanci požadavků na přísun a možnosti automobilní dopravy a činnost náčelníka přísunu v armádní útočné operaci.

V práci podává stručnou charakteristiku perspektivního a denního plánu přísunu. K tomu připojil i metodiku zpracování obou uvedených plánů.

Šedmá kapitola obsahuje navazující na čtvrtou kapitolu. Autor v ní analyzuje činnost armádních automobilních útvarů v přípravě a v průběhu armádní útočné operace. Rozebírá činnost automobilních

útvárů ve vztahu k postupnému rozvíjení polního dopravně zásobovacího systému. Řeší činnost automobilních útvarů k možným variantám organizace přísunu v armádním a frontovém úseku přísunu v souvislosti s rozvíjením předem frontové základny, jejího oddělení a pohyblivé armádní základny.

Osmá kapitola obsahuje složitou problematiku silničního zabezpečení. Autor v ní rozebral všeobecné zásady a úkoly silničního zabezpečení v operacích. Dále přehledně v tabulkách uvádí síly a prostředky silničního vojska armády a frontu. Důraz položil na vyhodnocení možností jednotlivých silničních útvarů v rámci silniční pořádkové služby, obnovy silnic a stavby mostů a na delimitaci odpovědnosti za údržbu a obnovu vybrané silniční sítě.

V této kapitole autor dále řeší orga-

nizaci silničního zabezpečení a problematiku velení silničnímu vojsku.

V **deváté kapitole** autor řeší železniční dopravu. Rozebírá její charakteristiku a formuluje úkoly při přípravě a v průběhu vedení operací. Důraz položil na vyvážení zásob na operační směry a na otázky rozvíjení předem frontové základny. Velkou pozornost věnuje plánování železničních přeprav a problematice dočasných překládkových prostorů.

Do **desáté kapitoly** autor zahrnul problematiku potrubní dopravy. Obsahuje význam, organizaci a možnosti potrubní dopravy pro přepravu pohonných hmot v soudobých operacích.

Celkový **závěr** obsahuje stručné shrnutí celé práce. Autor poukázal na hlavní problémy, které práce řešila a vyhodnotil progresivní druhy dopravy.

Plukovník ing. Emil Kočí

METODIKA ŘÍZENÍ SVAZKŮ, ÚTVARŮ A ZAŘÍZENÍ PŘÍMO PODŘÍZENÝCH ARMÁDĚ V OBLASTI JEJICH TÝLOVÉHO ZABEZPEČENÍ V POLI

Kandidátská disertační práce se zabývá složitou, dosud ne plně vyřešenou problematikou velení svazkům a útvarům druhů vojsk a speciálních vojsk armády v oblasti týlového zabezpečení.

Vychází ze závěrů, že množství a různorodost vojskových svazků a útvarů armády a jejich rozličné bojové použití v čase i prostoru vyžaduje používat k řízení nových metod, především prostředků mechanizace a automatizace.

Cílem kandidátské práce bylo na základě analýzy současné praxe a požadavků na týlové zabezpečení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk armády navrhnout racionalizační opatření v metodice řízení jejich zabezpečení.

Tomuto přístupu odpovídá i struktura kandidátské disertační práce.

Při řešení jednotlivých otázek autor použil především metody logického zkoumání, analýzy a syntézy. V racionalizačních opatřeních uvažoval o využití výpočetního automatu Consul 261 [266] a vzhledem ke složitosti zkoumaného problému i s malým přenosným počítačem ADT.

Práce obsahuje 4 části a přílohou část s metodickými postupy.

V **úvodu** autor ukazuje, že vědeckotechnický pokrok ve vojenství staví před

orgány velení všech stupňů stále náročnější úkoly, k jejichž zvládnutí nestačí již jen zkušenosti a intuice. Rozvoj zbraní hromadného ničení, mechanizace i automatizace palebných systémů spolu s motorizací armád si objektivně vynucují, aby velení vojskům nejen bylo na stejné úrovni dosažených vědeckých poznatků, ale mělo i určitý předstih.

V podmínkách armády, kde řídící činnost velitelů a štábů je obecně shrnuta pod pojem velení není proto náhodou, že otázkám zkvalitnění a zefektivnění velení je věnována prvořadá pozornost i v RMNO.

Autor poukazuje na skutečnost, že tradiční způsoby práce požadavek na další zkvalitnění a zefektivnění velení dostatečně nezabezpečují a vedou často k užšímu chápání té které činnosti. To se v plné míře týká i otázek velení svazkům a útvarům vojsk a speciálních vojsk, podřízených armádě v oblasti jejich týlového zabezpečení.

V **první části: „Zásady bojového použití svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk a týlu v armádní útočné operaci“** autor charakterizuje soudobou armádní útočnou operaci, zásady bojového použití svazků a útvarů druhů vojsk,

speciálních vojsk z hlediska časových a prostorových předpokladů a zásad velení.

Druhá část rozebírá hlavní zásady týlového zabezpečení v armádní útočné operaci se zaměřením na specifické rysy týlového zabezpečení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk.

Třetí část pojednává o zásadách velení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk v oblasti týlového zabezpečení s rozбором struktury orgánů velení a prostředků řízení současně s analýzou zavedené metodiky řízení týlového zabezpečení těchto svazků a útvarů.

Jako syntézu zkoumané problematiky shrnuje pak čtvrtá část práce, svým obsahem rozhodující, neboť obsahuje konkrétní návrhy na:

- možnosti zkvalitnění metody práce štábu týlu armády v řízení týlového zabezpečení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk a návrh metodiky řízení těchto svazků a útvarů v oblasti týlového zabezpečení v poli;

- využití výpočetního automatu Consul 261 pro přípravu výpisů z týlového rozkazu (nařízení) k řízení týlového zabezpečení svazků útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk;

- využití malého převozního počítače pro řízení týlového zabezpečení svazků a útvarů vševojskové armády;

- sestavení týlového rozkazu (nařízení) armády k provedení výpisů podřízeným svazkům a útvarům s možností využití prostředků mechanizace a automatizace velení.

K ad 1. Autor navrhuje účelově rozdělit skupinu pro řízení přímo podřízených svazků a útvarů na jednotlivá (zájmová) místa činnosti (VS, TVS, PAZ) s postupnou (zpětnou) koncentrací do místa rozhodující (realizační) činnosti, tj. do pohyblivé armádní základny.

Navržený způsob metodiky práce skupiny pro řízení přímo podřízených svazků a útvarů podle vývojového diagramu vychází ze současných možností, aniž by vyžadoval zásah do organizační struktury.

K ad 2. Autor navrhuje využití výpočetního automatu Consul 261 ke zpracování „Výpisů z TR (TN)“, což souvisí se:

- zdokonalením metodiky řízení svazků a útvarů druhů vojsk a speciálních vojsk především z hlediska kvality, efektivnosti, úspory času, štabní kultury apod.,
- včasným zpracováním většího počtu „Výpisů“, především na svazky a útvary druhů vojsk a speciálních vojsk. Postup prací vyjadřuje vývojovým diagramem.

K realizaci návrhu může být bez obtíží využit výpočetní automat Consul 261, který se v současné době již běžně používá ve výpočetním středisku na TVS armády ke zpracování úloh týlového zabezpečení.

Předběžný časový odhad zpracování „Výpisů z TR (TN)“ pro všechny útvary vojsk a speciálních vojsk je tento:

— příprava „Formuláře“ uživatelem	30 min (předem)
— příprava řídicí děrné pásky	15 min (předem)
— doplnění konkrétních údajů	30 min
— pořízení „Výpisů“	30 min (max. 5 min s použitím Consul 266)

Využitím výpočetního automatu Consul 266, který postupně nahradí Consul 261 zejména při použití jeho bodové rychlostiskárny, budou časové úspory podstatné, zvláště při pořizování „Výpisů“.

K ad 3. Autor navrhuje využití převozního počítače ADT ke zpracování „Výpisů“ a vychází z reálného předpokladu, že počítač tohoto typu bude součástí výpočetního střediska na TVS armády.

Využití počítače umožní především:

- zdokonalit metodiku řízení všech svazků a útvarů armády,

- zpracovat výpis z TR (TN),

- včas zpracovat velké množství „Výpisů“ pro jednotlivé svazky a útvary bez nutnosti jejich sdružování do skupin podle závislosti na společných údajích týlového zabezpečení (při využívání výpočetního automatu Consul 261 bylo sdružování do skupin nezbytné),

- pořádit vlastní „Výpisy“ v kratším čase než s použitím výpočetního automatu,

- racionalizovat některé práce, které souvisí s přípravou a zaváděním konkrétních údajů TR (TN) a matice identifikátorů.

Předností při zpracování „Výpisů“ s využitím počítače je automatizované spojování obecných a konkrétních údajů TR (TN), velká rychlost tisku jednotlivých „Výpisů“ s možností mnoha modifikací „Výpisů“ podle potřeb svazků a útvarů. Doba potřebná k doplnění „Formuláře“ je přibližně stejná jako při použití výpočetního automatu, celkové zpracování výpisů kratší však asi o 1/3.

K ad 4. Návrh sestavení podkladů pro nové uspořádání rozkazu (nařízení) k realizaci týlového zabezpečení svazků a útvarů armády vychází z analogie skladby Bojového rozkazu, v němž vedle obec-

ně platných údajů (nepřítel, úkol, zámysl činnosti) je stanoven konkrétní úkol prvkům operační sestavy.

Takto sestavený Výpis z týlového rozkazu (nařízení) by obsahoval dvě části:

A. První část s obsahem údajů platných pro všechny svazky a útvary. Jejich počet i rozsah lze podle potřeby upravit.

B. Druhá část by obsahovala konkrétní úkoly specifikované pro ten který svazek nebo útvar.

Každý svazek (útvar) by tedy obdržel

záhlaví Týlového rozkazu (nařízení) s body ad A týkající se organizace týlu, silničního zabezpečení, přemísťování TVS, předkládání hlášení atd. a k tomu svou konkretizovanou část B s hlavními údaji, týkajícími se především otázek materiálního, zdravotnického a technického zabezpečení.

Autor ukazuje, že předložené návrhy zkvalitňují a zefektivňují velení v oblasti týlového zabezpečení všem svazkům a útvarům, které jsou součástí sestavy armády.